

Kinderen, seks en zelfbepaling. Praten over pedofilie

Door: Gert Hekma

Dit artikel biedt een geschiedenis van pedofilie in Nederland sinds de jaren vijftig. Het is de vraag waarom het onderwerp zo onbespreekbaar heeft kunnen worden en zoveel morele paniek oproept. Sinds de jaren vijftig is pedofilie een maatschappelijk thema geworden dat in de jaren zeventig op enige positieve aandacht mocht rekenen. Daarna is het steeds meer in het verdomhoekje geraakt. Nu is het schier onmogelijk er begrip voor uit te spreken. Recent sprak de Assense rechtbank een verbod uit over vereniging *Martijn* (1982-2012) die zichzelf omschreef als 'een platform voor discussie over pedofilie. Vereniging MARTIJN strijdt voor de sociale en maatschappelijke acceptatie van kinderen-ouderen relaties.' In het verleden richtten leden van de vereniging een politieke partij op *Partij voor Naastenliefde, Vrijheid en Diversiteit* (2006-2010) met een bredere agenda. Die partij zorgde voor de nodige commotie in de media, slaagde er nooit in aan enige verkiezing mee te doen en ontbond zichzelf weer. In dit artikel ligt de nadruk op homoseksuele pedofilie omdat publieke discussies dikwijls daarover gaan.

Wat is pedofilie?

Wanneer het over pedofilie gaat is het belangrijk enige grenzen te trekken.

Wetenschappers maken een onderscheid tussen efebofilie (liefde voor jongens in hun puberteit tussen 10/12 en 16/18) en pedofilie (daarvoor). Pedofilie als voorkeur is iets anders dan pedoseksualiteit als seksueel gedrag. Een volgende vraag betreft de seks: alleen penetratie of ook zoenen en betasten – en van welke lichaamsdelen? Voor vrouwen met deze voorkeur gebruikt men dezelfde woorden maar weinig mensen denken bij pedofilie aan vrouwen. Terwijl de verhouding homo-hetero onder volwassen mannen 1 op 20 zou zijn, lijkt de verhouding bij pedofilie eerder één op één; of, zoals socioloog Bram van Stolk zei, pedofilie gaat vooral over homomannen met een voorkeur voor jongens, incest over heteromannen die het met meisjes doen.

Er zijn ook cijfers over het voorkomen van zulke gevoelens. Volgens de grote Nederlandse Rutgers-NISSO enquête over seksuele gezondheid uit 2006 heeft 3% van de mannen en 0% van de vrouwen deze voorkeur – met 0.7% van de mannen die praktiseert. Gezien de afkeer van pedofilie maar ook vanwege terminologische problemen zijn deze cijfers rekbaar. Door een bundel van Marjan Sax en Sjuul Deckwitz weten we dat pedofilie onder vrouwen voorkomt – de titel luidt zoals dat vroeger heette *Op een oude fiets moet je het leren* (1992). Het gebeurde onder lesbiennes maar in het verleden vooral door vrouwen met heterojongens. Dit was 'seksuele inwijding', geen pedofilie.

Ook in leeftijden zit de nodige rek. In Europese wetten liggen seksuele leeftijdsgrenzen ergens tussen 13 en 16 jaar (Spanje en Nederland, Graupner 1999: 49-50). Intussen verschuift de puberteit: meisjes en jongens zijn in de twintigste eeuw zo'n anderhalf jaar eerder seksueel rijp geworden volgens biologen: van rond de 14 naar 12 jaar (Vliet 1990). Biologische betekent geen juridische volwassenheid. Seksueel rijpe jongeren moeten jaren wachten vanaf het moment dat ze fysiek klaar zijn voor seks met anderen tot ze eraan mogen beginnen van de wetgever. De helft van de Nederlandse jongeren doet dat niet: zij beginnen ermee voor hun 16de. Als we kijken wanneer kinderen seksueel bewust worden en bij voorbeeld uitkomen voor hun homoseksualiteit is de verspringing nog groter – in een halve eeuw ongeveer vijf jaar, van 18 naar 13. Adolescenten die seksuele interesses ontwikkelen, richten die niet allemaal op leeftijdgenoten maar soms juist op ouderen – de fiets om het op te leren. Pedofilie gaat niet alleen om ouderen die seks met jongeren willen maar ook om het omgekeerde waarbij de meerderjarige als 'verboden fruit' slachtoffer van de wet kan worden. Misschien is het grootste conceptuele probleem dat voor de meeste Nederlanders geen verschil bestaat tussen pedofilie en efebofilie of tussen liefde en seks. Seks met en liefde voor kinderen onder de 16 jaar is volgens hen pedofilie en een zaak van mannen.

COC en Enclave

Tot de jaren zestig stonden homoseksualiteit en pedofilie ongeveer op dezelfde morele hoogte –allebei abject: zonde, misdrijf en ziekte ineen. Het idee was dat homoseksualiteit ontstond door verleiding. Homomannen zouden zich niet voortplanten en jongens aantrekken om hun rangen aan te vullen. In 1911 hadden de Christelijke partijen er een strafwetsartikel 248bis doorgedrukt dat seksuele handelingen van een meerderjarige met een minderjarige van hetzelfde geslacht strafbaar stelde. De leeftijdsgrens voor homoseksuele contacten lag voortaan op 21, voor heteroseksuele op 16 jaar – en die laatste grens was pas in 1886 ingevoerd. Voor 1886 bestond er geen leeftijdsgrens in de wet, in de jurisprudentie lag die op 12 jaar. Artikel 248bis was in 1971 met het verbod op overspel het eerste slachtoffer van de opschoning van de wet na de seksuele revolutie (Hekma & van der Meer 2011). Met een leeftijdsgrens van 21 jaar was veel van wat we nu homoseksualiteit noemen, indertijd juridisch gezien een soort pedofilie, een onderscheid dat zelden werd gemaakt.

Vanaf de jaren vijftig gingen dokters en homo's zelf onderscheid maken tussen homoseksualiteit en pedofilie. Psycholoog Frits Bernard (1920-2006) en jurist en PvdA senator Edward Brongersma (1911-1998) begonnen zich rond 1960 voor pedofilie sterk te maken en raakten verwijderd van het COC waarin ze actief waren. Ze creëerden hun eigen organisaties zoals uitgeverij Enclave (vanaf 1960; vooral van Bernard) en begonnen over 'jongensliefde' te schrijven onder de pseudoniemen van respectievelijk Victor Servatius en O. Brunoz - overigens gebruikten veel COC bestuurders toen een schuilnaam. Van Servatius verschenen bij Enclave in 1960 een brochure *Ephebophilie en wetenschap* en de romans *Vervolgde minderheid* en *Costa Brava*. In 1962 kwam de roman *De jeugd van Judas* van de linkse schrijver Jef Last uit en in 1964 *De legende van Magelang* van Cor Huisman (Geraci 1990).

Brunoz publiceerde bij de COC-uitgeverij *Pedofilie* (1960) en Enclave verzorgde in 1964 een Franse editie. Zijn belangrijkste argument was dat jongens met de puberteit seks konden en wilden hebben en het deden met zichzelf, elkaar en derden. Met volwassenen was het volgens hem meestal eerder leerzaam en plezierig dan schadelijk. Het COC plande in 1960 een conferentie over pedofilie en homofilie maar zover zou het niet komen. Pedofielen wierpen een smet op de respectabiliteit van homo's. Eind jaren vijftig begon er een discussie in het COC die voorlopig eindigde toen Bernard en Brongersma als redacteuren van het verenigingsblad *Vriendschap* aan de kant werden geschoven. De verwijdering kwam van twee kanten. Het COC begon in de strijd tegen artikel 248bis en voor acceptatie steeds meer de normaliteit van de homoseksueel te benadrukken: geen pedofiel, geen leerman, geen travestiet en de lesbienne geen butch (niet mannelijk). Van hun kant beklemtoonden pedofielen dat hun voorkeur sterk verschilde van de homoseksuele met hun keuze voor jongens die nog geen mannen waren en veel van meisjes weg hadden. Pedofilie leek meer op hetero- dan op homoseksualiteit, een heel andere tactiek om begrip te krijgen (Brunoz 1960: 10). De homobeweging voerde de strijd tegen 248bis steeds meer in naam van de minderjarige homo of lesbo onder de 21 jaar die geen toegang kreeg tot homobars en minder voor pedofielen (Sandfort 1987). Het waren overigens eerder jongeren van de *Federatie Studenten Werkgroepen Homoseksualiteit* (FSWH) dan COC-ers die de straat opgingen om gelijke rechten te eisen. Zij realiseerden zich nauwelijks dat de belangrijkste slachtoffers van 248bis mannen waren die het met jongens hielden. (Swiebel 2011). Die mannen konden op hun 21ste verjaardag worden gearresteerd voor een relatie met een jongere die 20 was.

De strijd tegen 248bis was succesvol en in 1971 verdween het artikel uit de strafwet. Het COC bleef op de normaliteit van de homo hameren maar onder druk van radicalere groepen als de *Rooie Flikkers* en de *Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming* (NVSH) die het opnamen voor travestie, SM en pedofilie veranderde het

standpunt opnieuw. Ook in de *International (Lesbian and) Gay Association* (IGA, later ILGA) waarin het COC een voortrekkersrol speelde, ging een heftig debat woeden over pedofilie. In 1980 besloot het COC dat het probleem niet zozeer in de pedofilie lag maar in vooroordelen van ouders en vervolging door de politie. Na de afschaffing van 248bis ontstond een nieuwe discussie over seksuele kinderrechten en lagere leeftijdsgrenzen (Sandfort 1987).

NVSH en de hoogtijdagen van de pedofiele beweging

Het debat over pedofilie begon buiten COC en Enclave aandacht te trekken. In een boek geredigeerd door Willem Rietman *De kinderverleider* (1970) stonden bijdragen van forensisch psychiater M. Zeegers en vier politiemensen en interviews met 'kinderlokkers [...] mensen die hunkeren naar precies dezelfde liefde die wij allemaal zo nodig hebben [...] inclusief de genitale uitdrukking' (16). De artikelen toonden veel begrip voor de pedofiel. Zeegers beklemtoonde dat kinderen vaak de verleiders waren en dat de ontucht dikwijls voortkwam uit spelletjes, stoeien, kattenkwaad. Hij meende: '*In heel veel gevallen wordt de schade voor het kind vooral veroorzaakt door verkeerde reacties van de omgeving na het delict*' (43, schuin in origineel).

Het debat over pedofilie verplaatste zich rond 1970 van COC naar NVSH. Genoemde Zeegers had al eens een boek voor de NVSH geschreven *Ontucht in Nederland* (1967). Daarin ging het om een humane benadering van seksuele delinquenten en begrip voor de context waarin ze tot hun daad waren gekomen alsook de beperkingen van het strafrecht op dit gebied. Hij schreef ontucht met minderjarigen eerder toe aan zwakken van geest, bejaarden die niks om handen hadden en mannen die door moeilijke gezinsomstandigheden tot deze daad kwamen. Ze hadden weinig weet van seksualiteit vanwege taboes. Vaak dacht men aan homoseksuelen maar die vergrepen zich zelden aan minderjarigen en pedofielen vormden een kleine minderheid. Soms speelde verleiding door het 'slachtoffer' een rol.

De NVSH kromp na haar hoogtijdagen eind jaren zestig zeer snel qua ledenaantal en kende juist een toeloop van seksuele minderheden. In het begin van het debat stond de pedofiel centraal nadat Willem Duys in zijn populaire televisieprogramma *Voor de vuist weg* op 7 mei 1971 een vrouw had geïnterviewd over de verkrachting van haar vierjarige dochter. Duys reageerde met de opmerking dat hij de verkrachter met eigen handen had doodgeslagen als zijn kind zoiets was overkomen. Veel Nederlanders reageerden opgetogen op deze verklaring van eigenrichting, maar bij de NVSH fronste men de wenkbrauwen over de haattaal die het publiek over pedofielen uitstortte. Het leidde in 1972 tot een eerste bundel *Seks met kinderen*. Daarin stonden bijdragen van Bernard en Brongersma, NRC-journalist Peter van Eeten en psychiater Wijnand Sengers die de stoot had gegeven tot depathologisering van homoseksualiteit met zijn boek *Gewoon hetzelfde?* (1968) en proefschrift *Homoseksualiteit als klacht* (1969).

Sengers bekende in zijn artikel de maatschappelijke en wetenschappelijke vooroordelen van zijn tijd als zoete koek geslikt te hebben, maar door de veranderingen in seksuele opvattingen was hij er anders naar gaan kijken. Hij stelde eenzelfde weg voor als bij homo-emanipatie: voorlichting, zelfacceptatie en -organisatie, onderzoek naar kinderlijke seksbeleving en 'ontucht met een kind' tot een klachtdelict maken (29). Bernard had een oproep in het NVSH-maandblad *Sextant* geplaatst om verhalen van veronderstelde slachtoffers te vernemen. Voor de tien gevallen die hij beschreef gold deze omschrijving evenwel geenszins. Het waren meest jongens die seks met een oudere man hadden gehad en volop van de relatie hadden genoten, altijd seksueel en vaak ook intellectueel in termen van een opvoeding die ze thuis niet kregen. Soms hadden ze mede zelf het initiatief genomen zoals een vrouw die een opwindend verhaal vertelde van haar seks met een 'oom' in diens volkstuin. Van Eeten merkte op dat de afschaffing van 248bis werd gemotiveerd door het belang voor jongeren 'bij een vroegtijdige vrijheid om

te experimenteren en seksuele ervaringen op te doen' maar, zo vroeg hij zich af, waarom lag de grens bij 16 jaar? Kinderen mochten seksuele gevoelens hebben maar het uiten ervan bleef verboden (96-97). Het boek eindigde met vijf interviews van pedofielen, vier met een voorkeur voor jongens.

In 1971 ontstond een werkgroep pedofilie in de *NVSH* die in 1973 officiële status kreeg - naast soortgelijke clubs voor transeksuelen en travestieten, sadomasochisten en exhibitionisten. Op de eerste internationale conferentie van de groep in 1972 voerde Bernard (1974) een enquête uit onder 50 pedofielen. Bij deze groep activisten verbaasde het misschien niet dat de helft was veroordeeld wegens ontucht met minderjarigen. Op twee biseksuelen na waren ze allemaal in jongens geïnteresseerd, vooral die in de vroege puberteit (9-15 jaar). De seks bestond meestal uit wederzijdse masturbatie en aanzienlijk minder vaak uit penetratie zoals anale of coïtale seks. 90% van de respondenten had geen wens om van seksuele voorkeur te veranderen. Een hoogtepunt bereikte de werkgroep met een congres in maart 1977 te Amsterdam. Naast de voorzitter van de *NVSH*, een socioloog, een criminoloog en Brongersma sprak daar een begripvolle hoofdinspecteur van de Rotterdamse zedenpolitie tevens actief PSP-lid Bouwe Kalma (Zwerus 1977). Hier gold eerder de politie als boosdoener dan de pedofiel en aanwezige politiefunctionarissen bevestigden dit. In hun kring bestond een groot gebrek aan kennis dat voorlichting noodzakelijk maakte (door Provo leefde het idee dat agenten beter sociaal werker met zuurtjes en pleisters dan boeman konden zijn; preventie was beter dan bestraffing). In het slotwoord citeerde de congresvoorzitter een brief van een 14-jarige jongen die een relatie onderhield met een man van 23. Het was een reactie op het standpunt van forensisch psychiater en ministerieel adviseur S. van der Kwast die betoogd had dat prepubers hun seksuele behoefte ruimschoots met leeftijdgenoten konden voldoen. De jongen:

'Ik vrij veel liever met volwassenen dan met jongens van mijn eigen leeftijd, met mijn vriend dan. Ik heb een hele fijne relatie met mijn vriend John. Ik zou het vreselijk vinden als wij geen contact meer mochten hebben met elkaar, door die stomme wet. Ik zou het fijn vinden als u niet meer van die onzin zou schrijven, maar meehelpt om de wet te veranderen. Ik vind het niet alleen fijn om met hem te vrijen, maar ook om bij hem te zijn zonder dat er sex aan te pas komt en overal over te praten. Jullie volwassenen maken de problemen, wij niet. Mijn ouders weten er niets van af en hoeven er ook niets van af te weten.' (Zwerus 1977: 109)

In hetzelfde jaar verscheen bij de *NVSH* een bundel geredigeerd door Füss en Goslinga *en me vriendje houdt van mij. 23 verhalen uit het leven gegrepen* (1977). Ook hier eerst een oproep in de *Sextant* waarop veel en vooral positieve reacties kwamen. Het waren verhalen van jongeren met elkaar, soms incestueus, van jongeren met oudere mannen en eenmaal van een meisje met haar lerares, meestal recent gebeurd en andere uit een ver verleden. Een enkele schrijver keek met wrok terug op de gebeurtenissen maar de meeste van deze *Sextant*-lezers hadden er goede of zelfs voortreffelijke herinneringen aan. Veel hing af van de reactie van partner en omgeving: als er bij hen sprake was van een negatieve houding, maakte dat de ervaring onprettig.

NCGV en pedofilie

Sengers was sinds 1973 voorzitter van een commissie van het invloedrijke *Nationaal Centrum voor de Geestelijke Volksgezondheid* (NCGV) die een rapport uitbracht *Pedofilie en samenleving* (1976). Het vraagstuk van pedofiele contacten lag volgens de commissie vooral in de sociale context en de ernstigste problemen ontstonden door inmenging van de politie - een beproefd argument in die jaren. De GGZ moest zich erop bezinnen hoe ze aan integratie van pedofilie kon bijdragen. Verder bracht de commissie dezelfde argumenten naar voren als rond homoseksualiteit en samenleving. Pedofilie was geen

ziekte en zo voelden pedofielen het ook niet, genezing was onmogelijk behalve misschien begeleiding bij het afzien van het leggen van seksuele contacten. Bovendien kostte een therapie veel geld en leverde die niks op in termen van genezing. Depathologisering en decriminalisering hadden de voorkeur. De commissie zag veel in zelfbeschikkingsrecht voor jongeren. Er bestond ook een sterke kritiek op huwelijk en gezin die in de tijd van de seksuele revolutie gezien werden als traditionele en seksonvriendelijke instituties, voor feministes een brandhaard van vrouwen- en voor homo's en lesbo's van homo-onderdrukking - reden waarom het COC tot in de jaren negentig niets voelde voor het 'homohuwelijk'.

De boodschap van de commissie zette het lid Rouweler-Wuts uiteen in *Pedofielen, in contact of conflict met de samenleving?* (1976). Het boek was bedoeld om vooroordelen over pedofielen te ontzenuwen en voorlichting te geven aan hulpverleners, ouders en opvoeders. In het voorwoord sprak socioloog Cees Straver met instemming over een moderne opvoeding die kinderen van jongs af vertrouwd maakte met 'het naakte lichaam, met erecties, met het seksuele spel'. Dit onderzoek over pedofielen was een klein begin dat zou moeten leiden tot een dieper gravende studie 'onder welke condities affectieve en seksuele relaties met volwassenen het kind in zijn ontwikkeling stimuleren, dan wel diens afhankelijkheid bevorderen.'

Op 28 oktober 1978 interviewde Koos Postema in *Een groot uur u*, een populair en taboedoorbrekend praatprogramma van de VARA, Brongersma, radiodominee Alje Klamer en NVSH medewerkster Hannie Boidin. Brongersma vertelde hoe mooi pedofiele contacten konden zijn voor beide partijen, Klamer kon zich helemaal inleven in de pedofiel en Boidin benadrukte dat kinderen seksuele gevoelens hadden die ouders meestal ontkenden (*Andere Tijden*, 19 maart 2011). Rond 1980 waren de hoogtijdagen voor pedofilie maar het tij keerde spoedig.

Hervorming van het strafrecht?

De commissie Melai (1980) die zich bezig hield met herziening van de zedenwetten trok zich weinig van de kritiek aan en wilde veel bij hetzelfde houden, ook de leeftijdsgrens van 16 jaar. Het eindrapport betekende een keerpunt in de discussie. In de eerste plaats valt het op dat in een tijd dat juristen vooral mannen waren, de meeste leden van de commissie vrouwen (7 op 12) waren onder wie feministische (criminologe Dessaur, Jeanne Doomen die over verkrachting schreef). Kinderen mochten zo hun seksuele gevoelens hebben, er was geen reden dat volwassenen erop ingingen die bovendien van hun overwicht 'gebruik' (in origineel tussen aanhalingstekens) konden maken. Als bijlage was een petitie opgenomen tegen deze leeftijdsbepaling van *Coornhert Liga*, *NVSH*, *Humanistisch Verbond* en radiopastor Klamer. Hun argumenten waren dat het artikel geen verschil maakte tussen gewenste en ongewenste contacten, dat strafbaarstelling ongewenste gevolgen voor het kind kon hebben zoals bij politieverhoren en dat het artikel willekeurig toegepast zou worden. De sectie kinder- en jeugdpsychiatrie van de *Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie* keerde zich tegen deze brief omdat die meer het belang van de pedofiel dan van het kind leek te dienen en dat van ouders die tegen zulke contacten waren, negeerde. Daarop zette genoemde coalitie haar argumenten kracht bij door uitbreiding van de ondertekenaars met psychiaters (Trimbos, Zeegers, Dijkhuis, van Emde Boas, Sengers, van Ree), psychologen (Snijders, Everaerd, van Naerssen), de subfaculteit opvoeding van de UvA, filosofen (Delfgouw, L. Nauta, van Dooren), juristen en criminologen (Jongman, van Weringh, Hulsman, Leuw), maatschappelijke organisaties (*Rutgersstichting*, abortuskliniek *MR'70*, *Protestantse Stichting voor Verantwoorde Gezinsvorming*, *Man-Vrouw-Maatschappij*, *COC*), politieke organisaties (*PvdA*, *PSP*, *PPR*, *DS'70*, *D'66*, *JOVD*, *Sj*, *Politiek Jongerencontact*) en ook ouders. Het was een doorsnee van links-liberaal Nederland.

In de bundel van het *Nederlands Gespreks Centrum* (NGC) *Zedelijkheidswetgeving*

in de branding (1983) waaraan intellectuelen uit alle zuilen meededen, klonk eenzelfde geluid van seksuele vrijheid en zelfbepaling door. Hier waren geen vrouwen bij betrokken. Die waren wel gezocht, maar niet gevonden hetgeen bevreesdheid wekt na de vele vrouwen in de regeringscommissie. Het was een reactie op het rapport Melai. Een humanist keerde zich tegen het begrip zedelijkheid want alle wetgeving betrof zedelijke kwesties. Twee jezuïeten pleitten eveneens tegen speciale wetten want ze vonden het weer onjuist het seksuele apart te zetten. Het latere PvdA-kamerlid H.J. Roethof was tegen overheidsbetutteling met zulke wetgeving. De katholieke hoofdofficier van justitie in ruste J.J. Abspoel vond het een onbewezen vooronderstelling dat seksuele contacten voor jongeren onder de 16 jaar in het algemeen schadelijk zouden zijn. Ook verwierp hij het argument dat kinderen op dit terrein geen inzicht hadden. Dat hadden ze vaak wel en bovendien zouden zo geredeneerd seksuele handelingen aan veel volwassenen verboden moeten worden. Hij vond het onnodig dat ouders een rol in de procesgang speelden. Jongeren boven de 12 jaar verdienden zelf medezeggenschap in zulke gewichtige zaken die hen betroffen. Een andere auteur hield een krachtig betoog voor seksuele vrijheid - wetgeving moest niet uitgaan van morele oordelen maar van het vrijheidsbeginsel. Er was geen reden seksuele variaties te verbieden tenzij ze schadelijk waren of de vrijheid van de ander aantastten. In een vrije samenleving diende er ruimte te bestaan voor minderheden. De VU-hoogleraar godsdienstsociologie G. Dekker betoogde dat in een pluriforme samenleving zedenwetgeving hooguit pragmatisch kon zijn. CDA-kamerlid G.C. van Dam was tegen betutteling door de overheid maar wilde respect voor de 'gave van met de liefde verbonden seksualiteit', een van de weinige meer conventionele opvattingen in de bundel.

De conclusies waren dat eerder de zedelijkheid dan het recht het primaat had op seksueel terrein, dat de voorgestelde pragmatische benadering betekende dat 'je op het gebied van seksualiteit niet strafrechtelijk moet verbieden, want dat helpt toch niet'. Als punten waarop verschil van mening bestond signaleerde de commissie de vragen of een seksuele moraal het strafrecht kon bepalen, of bevolkingsgroepen hun leven konden inrichten naar eigen inzicht en ten slotte hoe aan de bezwaren van vrouwen tegen pornografie recht te doen. In de voorgestelde wetstekst - daar kwam het wel toe ondanks kritiek op het principe van een zedenwet - was de grootste aanpassing vergeleken met de voorstellen van de commissie Melai een verlaging van de leeftijdsgrens van 16 naar 12 jaar. De straf voor verkrachting werd gehalveerd.

Kinderen slachtoffers?

Een belangrijke vraag was hoe het met de veronderstelde slachtoffers zat. In de jaren zeventig verkeerde Nederland nog in de schaduw van de seksuele revolutie waarin men zich scherp had afgezet tegen de antiseksuele houding van kerk en staat maar ook van wetenschappen zoals psychiatrie. Kinderen die relaties hadden met pedofielen werden eerder gezien als slachtoffers van een puriteinse opvoeding dan van het seksuele contact, net als pedofielen zelf dat vaak zouden zijn. Ouders werden de zwartepieten van de seksuele opvoeding. De bijdrage van jongeren was niet alleen passief, ze droegen integendeel zelf actief bij aan de seks: niet zelden namen zij het initiatief.

Monique Möller, moeder en lerares, schreef daar *Pedofiele relaties* (1983) over. De titel geeft aan dat het niet over eenmalige seksuele contacten ging. De meeste pedofielen waren geen monsters die kinderen misbruikten maar meestal waren de relaties gelijkwaardig. Misschien nam de volwassene iets vaker het initiatief en had hij door ervaring meer overwicht, kinderen waren zeker geen passieve partners en hadden machtsmiddelen die ze daadwerkelijk inzetten zoals wegblijven of een beroep op de strafwet doen. Ze waren niet afhankelijk van de pedofiel zoals dat wel het geval was met ouders - legaal, economisch, fysiek en emotioneel. Bij de seks kwam penetratie weinig voor. Openhartig kunnen spreken over seksualiteit was juist een voordeel - dat deden

scholen en ouders vrijwel nooit. Sommige kinderen kenden een vrije opvoeding en wisten wat ze deden – en dat gebeurde soms met volle instemming van de ouders, soms bij prepubers. In het boek gaven opvoeders en kinderen zeer positieve oordelen over pedofiele contacten. De auteur citeerde een criminoloog over de vriend met wie hij in zijn jeugd een relatie had: ‘zonder die man was ik naar de bliksem gegaan’ (12). Pedofilie was overigens geen panacee voor alle problemen van kinderen, want er ging wel eens iets mis. Maar dat gebeurde ook in relaties met ouders en ze wees op de 120 kinderen die jaarlijks in Nederland stierven vanwege mishandeling door ouders. Soms hadden pedofiele relaties negatieve gevolgen zoals jaloezie tussen ouders en minnaar en ook zij noemde de schade die ontstond door politieverhoren. Haar boek bood een nuancering van de mythen die over pedofilie in Nederland bestonden: jongens werden er geen homo van; van penetratie was meestal geen sprake; het was lang niet altijd schadelijk; de pedofiel was geen onbekende, was niet enkel lustgericht en niet psychisch gestoord.

Möller baseerde haar onderzoek voor een belangrijk deel op onderzoeken van psycholoog Theo Sandfort naar seksuele contacten van kinderen met volwassenen. Hij schreef daar zijn scriptie, verschillende artikelen en boeken over. In zijn proefschrift *Het belang van de ervaring* (1988) kwam hij tot de conclusie dat vrijwillige seksuele contacten van jongeren voor het zestiende jaar met ouderen in de regel een positief effect op het latere seksuele leven hadden – het waren echt leerervaringen die leidden tot tevredenheid. Ze hadden minder angst voor en meer zin in seks. Het omgekeerde gold voor onvrijwillig contact. Jongeren die dat hadden meegemaakt, kregen psychische klachten en seksuele problemen. Voor het onderzoek waren 283 jongeren geïnterviewd.

Ommeekeer

De studie van Sandfort kwam terwijl het klimaat aan het kenteren was. Zoals in de bundel van het *NGC* was geconstateerd – het geluid van vrouwen was te weinig gehoord. En die vrouwen zouden van zich doen horen. In de jaren tachtig kwam het thema seksueel geweld op de politieke agenda. *VVD*-staatssecretaris Annelien Kappeyne van de Coppello publiceerde in 1983 de *Voorlopige nota met betrekking tot het beleid ter bestrijding van seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes*. Psycholoog Nel Draijer (1988) en anderen gingen onderzoek doen. Zij richtte zich op seksueel misbruik van meisjes binnen de familie en constateerde dat het veel voorkwam – een zesde van Draijers respondentes was er slachtoffer van – en dat het negatieve gevolgen voor het psychisch welbevinden had; een conclusie die Han Israëls (2001) later bestreed.

Was bij deze onderzoekster vader-dochter-incest het belangrijkste thema, al spoedig werd het de vreemdeling die pedoseksueel was. Oude Pekela was in 1987 het eerste grote schandaal dat morele paniek veroorzaakte over pedofilie. Daar zou een zestigtal kinderen seksueel misbruikt zijn door als clown verklede mannen die hen tussen de middag ontvoerden naar boerderijen waar porno-opnames werden gemaakt. Wekenlang was het groot nieuws waarbij de partijen scherp tegenover elkaar stonden. Huisartsenechtpaar de Jong en psychiater en *D66*-senator Gerrit Mik steunden de dorpelingen die heilig geloofden in feiten die maar niet boven tafel kwamen. Ze verweten politie en justitie niet genoeg te doen. Een kritische geschiedenis biedt het boek *Zedenangst* (1989) van Benjamin Rossen wiens begeleider Marten Brouwer van een massahysterie sprak zoals bij heksenjachten (zie Kleijwegt 2011 voor een andere appreciatie). In zijn film *Oude Tongen* (1994) stak Gerardjan Rijnders de draak met alle ophef. Zulke verwijten zagen de bewoners van het dorp als arrogantie van westerlingen en daarmee was het snel gedaan.

Er kwamen steeds meer zaken – de ene keer serieus, de andere keer verzonnen zoals Oude Pekela, de Bolderkar in Schiedam in 1988, de affaire Lancée in 1996 of kelders onder een school bij Emmererfscheidenveen waar de kinderen collectief misbruikt zouden zijn. Er werd geen bewijs van misbruik en geen kelder gevonden (NRC 13-7-2000). Vanaf

1984 kwam er druk uit de VS om harder op te treden tegen kinderporno en pedofilie. Dat werd eerst nog afgedaan als kwalijk Amerikaanse puritanisme (de conservatieve Reagan jaren waren in 1981 begonnen) maar spoedig waren er Nederlandse specialisten zoals agenten van de zedenpolitie Annet Spielberg en Jaap Hoek, VU-hoogleraar familierecht Jaap Doek en hoogleraar klinische psychologie Wim Wolters uit Utrecht die de Amerikaanse pleidooien krachtig ondersteunden. Een andere koerswijziging was er bij het COC in 1994 toen de ILGA - met het COC als lid dat een compromis voorstond - pedogroepen zoals *Martijn* er definitief uitgooide. De ILGA ging onder druk van VS en regering-Clinton door de knieën. In 2001 was *Martijn* niet meer welkom op de Roze Zaterdag. De *Nederlandse Politie Bond* (NPB) dreigde zich terug te trekken als de vereniging meedeed en de homo's kozen voor politie en tegen pedo's (*Gay Krant* 7-7-2001). In een vijandiger klimaat publiceerde Brongersma zijn tweedelige hoofdwerk *Jongensliefde. Seks en erotiek tussen jongens en mannen* (1987/1993), eerder als *Loving Boys* verschenen (1986/1990). Zelfs medestanders vonden dat nu 'curieuze' studies.

Wetswijziging

Ondanks een klimaat dat aan het veranderen was, vond er in 1991 op het gebied van ontucht met jongeren onder de 16 jaar een opmerkelijke wetswijziging plaats: artikel 247 werd een klachtdelict. Vervolg van seksuele handelingen met een jongere tussen 12 en 16 jaar kon in het vervolg alleen op klacht van kind, ouders en kindbescherming plaatsvinden. CDA-er Ernst Hirsch Ballin was de verantwoordelijke minister in een rechts-liberaal kabinet dat meer wijzigingen doorvoerde in de wet. Zo werd verkrachting in artikel 242 ruimer omschreven - van vleselijke gemeenschap met een vrouw naar een seksneutraal seksueel binnendringen - en strafbaar gesteld binnen het huwelijk. De invoering van de klachtmogelijkheid was het resultaat van een opmerkelijke correctie. Vleselijke gemeenschap met 12 tot 16-jarige meisjes in artikel 245 was een klachtdelict geweest zodat de traditionele uitweg van een huwelijk tussen dader en slachtoffer bleef bestaan maar bij ontucht met jongeren in artikel 247 was dat niet het geval. Die ongelijkheid verdween bij de parlementaire behandeling en in beide gevallen werd het een klachtdelict. Ook in artikel 245 werd vleselijk gemeenschap van een meisje ruimer en seksneutraal omschreven als seksueel binnendringen (Schuijjer 1993; Moerings en Swier 1997). Ontucht met jongeren bleef slechts kort een klachtdelict. In 2002 werd dit vereiste weer afgevoerd en kon bijna niemand zich meer voorstellen dat zulke seks toegestaan was geweest. De wereld werd grondig omgeploegd.

De affaire Dutroux en de gevolgen

Vanaf eind jaren negentig werd demonisering de norm. De definitieve omslag in meningen over pedofilie volgde in 1996 op de Belgische Dutroux-affaire en een congres over seksueel kindermisbruik en sekstoerisme in Stockholm. De thema's stonden nu definitief op de politieke agenda. Brongersma verscheen op 23 september van dat jaar in *Buitenhof* maar de verzoenende toon van de jaren zeventig was helemaal weg. Aangezwengeld door *Childright Worldwide* en de katholieke organisatie *Terre des Hommes* werd de lens gericht op kindermisbruik in de prostitutie, ten koste van kinderruitbuiting elders in de economie. Genoemde organisaties overdreven cijfers over kinderen in de seksindustrie systematisch. Zo kwamen ze in 1998 met een schatting dat in Amsterdam 900 jongensprostitués onder de 16 werkzaam zouden zijn - een hoger aantal dan enig onderzoeker had geschat voor de totale groep (Gurp en Timman 1998; Hekma 2000 schatte hooguit 1000 beroeps vooral boven de 16 in heel Nederland).

De media lieten zich niet onbetuigd in de ommekeer. De *Panorama* startte een haatcampagne tegen kinderporno en pedofilie en *EO*, *Telegraaf* en *Penthouse* volgden in haar voetspoor. De populaire reisgids *Spartacus Gay Guide* (die de weg heette te wijzen naar jongensprostitutie en dus kindermisbruik), homobordelen in Rotterdam, boekhandel Vrolijk in Amsterdam, Brongersma en Sandfort kwamen onder vuur te liggen en er vlogen

stenen door ramen (Spaink 1998). Na de vrijwillige dood van Brongersma in 1998 ontstonden twee debatten – over zijn euthanasie die geen betrekking had op onnodig fysiek maar op ernstig psychisch lijden door zulke haatcampagnes en over zijn collectie die na zijn dood in beslag werd genomen. De zedenpolitie wilde zijn kinderporno vernietigen maar zover is het niet gekomen. Paul Schnabel schreef met Walter Everaerd een rapport over de vraag of die collectie een wetenschappelijk karakter had en om die reden bewaard verdiende te worden. Volgens hen was dat niet het geval en verdiende de verzameling geen bescherming van de wet. Andere deskundigen hadden het tegenovergestelde geconstateerd en uiteindelijk werd een compromis gevonden. Het grootste deel van de collectie bleef gespaard vanwege het belang van dit archief voor wetenschappelijk onderzoek.

Schnabel (1999) had een fijne neus voor de vraag uit welke richting de wind woei. Hij schreef naar aanleiding van de inbeslagname van ‘kinderporno’ op de foto-expositie *Attack!* van het Holland Festival over dat materiaal en pedofilie in de NRC. Volgens hem was het onvoorstelbaar geworden dat Freud en Kinsey zo weinig morele bedenkingen hadden tegen seksuele contacten met kinderen. Maar nu waren we bewust geworden van de bezwaren daartegen en de gevolgen die zulke ontucht had zoals uit het werk van Nel Draijer bleek (dat niet ging over pedofilie maar seks met verwanten). Het was ‘een flagrante schending van de integriteit van het kind en [...] een minachting voor het kind als autonoom persoon’. Als het kind wel zelfstandig koos voor seks, mocht de oudere daar niet op ingaan omdat het altijd misbruik was. Hij schoof het thema pedofilie op de schroothoop van de geschiedenis en ook kinderporno kon volgens hem niet meer. Zijn uitgangspunt was vrijheid van seksueel contact op voorwaarde dat het democratisch, egalitair, gelijkwaardig en symmetrisch was en ‘door gelijke en maatschappelijk op elkaar gelijkende partners in blijvende vrijheid’ werd aangegaan (zie Hekma 2006 over de opkomst van deze seksuele gelijkheidsmoraal). In een tijd van roep om meer wetten waar hij zelf actief aan bijdroeg hield hij nog vast aan het idee dat we gingen van een verbodsnaar een vormgevingsmoraal. Gek genoeg steunde hij verbieden en rekte dat zelfs op door niet alleen het bezit van maar ook het kijken naar kinderporno als misbruik te beschouwen – tien jaar later strafbaar gesteld. Overigens oordeelde de rechtbank dat het geen kinderporno betrof. Volgens oud-minister Sorgdrager (2003) speelde een rol dat het om het prestigieuze Holland Festival ging. De foto van een blote vader, met een erectie en op zijn arm een naakt zontje, was gemaakt door de moeder – ouderschap maakte onschuldig.

NRC-columnist Frits Abrahams bezocht in 1998 een bijeenkomst over pedofilie in de Pauluskerk van dominee Visser – een actief pleitbezorger van pedofielen. Hij schreef er in zijn NRC-column (21/12/98) over alsof dit het sluitstuk was van een begripsvolle discussie over pedofilie. Positieve geluiden zouden inderdaad steeds meer gesmoord worden; de jaren zeventig waren verder weg dan ooit. In 1999 kwam *Groen Links*-senator en homoactivist Bob van Schijndel onder vuur omdat hij in stichting *World Gay Center* zat met twee mannen die veroordeeld waren vanwege handel in kinderporno (*Parool* 9-10-1999, *Nieuwe Revu* 13-10-1999). Hij trok zich schielijk terug uit de stichting en liet net als andere *Groen Linksers* het debat voor wat het was. In 2000 verdedigden ze pedofilie nog maar nadien is dat geheel omgeslagen en tegenwoordig doet de partij volop mee aan het tegengeluid. In alle partijen is er een roep om hardere maatregelen: bij *CDA*, *VVD*, *SP*, *PvdA*, *GL* om maar niet te spreken van *PVV* en Henk Bres die een volkspetitie begon om *Martijn* te verbieden. De relativerende woorden over pedofilie van Pim Fortuyn vonden geen weerklink meer (*Elzevier* 30-10-1999).

Vooraf onder minister van justitie Hirsch Ballin (2007-2010) zijn veel nieuwe zedenmaatregelen ingevoerd zoals strengere straffen, uitbreiding van politiecapaciteit, een ruimere omschrijving van verboden handelingen, virtuele kinderporno strafbaar. Leeftijdsgrenzen zijn omhoog geschoten: in 2002 van 12 naar 16 voor vrijwillige seks en

van 16 naar 18 en in 2013 naar 21 jaar voor betaalde seks. Het was 25 jaar geleden alleen verboden kinderporno te vervaardigen en te verhandelen maar nu zijn bovendien bezit en bezichtiging ervan strafbaar. Wat als seksueel wordt gezien is verruimd en elk naakte kinderafbeelding kan kinderporno opleveren. Kunstuitingen zijn van dit verbod niet uitgezonderd. Veroordeelde pedofielen mogen niet reizen naar landen die bekend staan om kinderprostitutie en kunnen gevolgd worden tot acht jaar nadat ze uit de gevangenis zijn ontslagen. De website www.ondergoedregel.nl geeft aan dat het volwassenen en ook jongeren zelf verboden is om kinderen onder de 16 jaar te betasten op plekken waar ondergoed hoort te zitten. Een seksistische en volgens publiciste Heleen Crul (2011) onzalige regel want hoe kun je kinderen opvoeden zonder hen daar aan te raken?.

Het pedofiele geluid verstomd

Tegelijk werden kritische geluiden nauwelijks gehoord. De bekende antipsychiater Frank van Ree schreef *Pedofilie, een controversiële kwestie* (2001). In die jaren was het geen echte controverse meer. Al dan niet veroordeelde pedofielen werden belaagd en vermoord zonder dat het veel rumoer veroorzaakte (AD 20/9/2003, 29/11/2010 en 31/8/2012). In 2006 was de oprichting van 'pedopartij' *Partij voor Naastenliefde, Vrijheid en Diversiteit* bedoeld om het tij te keren. Het initiatief kwam van bestuurders van de vereniging *Martijn* die met een breed politiek programma langs democratische weg sympathie hoopten te herwinnen (Uittenbogaard en Jonge 2009). Het ging precies omgekeerd. Bij de talkshow *Pauw en Witteman* was de enige vraag van de ervaren interviewers of de heren bestuurders ooit seks met minderjarigen hadden gehad. Ze werden letterlijk in de hoek gezet en daar kwamen ze niet meer uit weg. De partij hieven ze in 2010 op en de rechtbank verbood de vereniging in 2012. Het ene bestuurslid mocht niet verder studeren omdat hij als pedagoog zijn handen vast niet van kinderen af kon houden, een tweede werd wegens bezit van kinderporno veroordeeld. Nummer drie verhuisde van Leiden naar Hengelo. Waren zijn ruiten al in Leiden diverse malen ingegooid, in Hengelo waren er demonstraties voor zijn deur en de eis van de buurt dat hij zou verkassen.

Met de Bossche zwemleraar Benno L. kwam er in 2009 voor de verandering een grote heteropedozaak in de openbaarheid. De opschudding werd nogmaals versterkt door de opwindende over 'pedofiele priesters', opnieuw voornamelijk mannen met jongens. Het thema is van alle tijden maar speelde in Nederland sterk op in 2009 door publicaties van *NRC* en *Wereldomroep*. Uiteindelijk leidde dit tot een boek van *NRC*-journalist Joep Dohmen (2011) en tot het rapport Deetman (2012), steeds met veel publiciteit en veel voor het leven door misbruik getekende mannen. Onder dat laatste viel ook het voyeurisme van bisschop Gijzen die zou hebben staan gluren hoe een pupil masturbeerde. In december 2010 kwam een nieuw hoogtepunt in de discussie met de zaak van Robert M. die ontucht had gepleegd met heel jonge kinderen. Een paar dagen beheerste hij de media en haalden opeens ook andere zedenzaken het nieuws zoals van een Haarlemse en Nijmeegse voetbaltrainer en van kinderpornozaken in Drenthe en Noord-Holland. In Westkapelle waar een oudere man jarenlang seks met een honderdtal jongens had gehad vond niet iedereen dat even erg. Veel dorpelingen reageerden met schouderophalen en weinig slachtoffers deden aangifte (NRC 1-3 en 5-5-2012).

De demonisering van pedofilie is zo enorm dat sommige mensen - soms zelfs de aanstokers van de morele paniek - zich afvragen of we niet te ver zijn doorgeschooten. Het gebiedsverbod voor veroordeelde Sytze van der V. die niet terug mocht naar zijn woonplaats Eindhoven en vervolgens drie jaar als nomade leefde roept de vraag op of een pedofiel nog in Nederland kan leven buiten de gevangenis (NRC 27-9-2010). De Engelse sociologe Sarah Goode (2010) die zelf geen voorstander is van pedoseks merkte op dat pedofielen geen monsters zijn maar gewoon een buurman of familielid. Ze leven in

ons midden. De reclassering nam een Canadees model over dat pedofielen na hun gevangenisstraf begeleiding krijgen van een groep vrijwilligers die hen in de samenleving op weg helpt en afhoudt van seks met kinderen (Volkskrant 23-7-2011). Roderik Muit zette een website roderik.muit.nl op en organiseert groepen waar mensen samen over hun pedofiele gevoelens spreken met de bedoeling dat ze zich niet vergrijpen aan minderjarigen onder de 16. Hij is voor een vroege *coming out* van pedofielen zodat ze zorg krijgen voordat ze in de gevangenis geraken.

Op- en neergang van een vraagstuk

Mijn vraag betrof de *Werdegang* van pedofilie in Nederland. Voor 1960 werd het doodgezwegen, het woord was onbekend en pedoseksuele handelingen werden nooit voluit geaccepteerd. Dat raakte in de jaren zeventig in de naweeën van de seksuele revolutie onderbroken: het leek op weg beter bespreekbaar te worden en er werd korte tijd minder moeilijk over gedaan. Na 1980 zette de neergang in met verschillende mediahypes zoals Oude Pekela, de affaire Dutroux, de 'pedopartij' en de zaak Robert M. De vereniging *Martijn* is intussen verboden (er loopt nog een hoger beroep). Het is volgens verschillende kamerleden ondenkbaar dat zo'n organisatie kan bestaan en de vrijheid heeft om 'kindermisbruik' te verdedigen. Er zijn mensen die een dergelijke beperking van de vrijheid van meningsuiting op hun beurt onaanvaardbaar vinden en als een aantasting van grondrechten zien.

Ten tijde van de seksuele revolutie vond een belangrijke groep Nederlanders het evident dat 16-minners seks hadden met zichzelf, elkaar en ouderen. Een algemeen verbod op seksuele contacten met een hoge leeftijdsgrens werkte averechts. Een goede seksuele opvoeding was beter dan hen onschuldig te houden en hun dingen als minderjarigen te verbieden die de meeste meerderjarigen begeren en nastrevenswaard vonden. Dit genuanceerde denken is onmogelijk gemaakt. Jongeren worden intussen steeds eerder bekend met seksualiteit – door media, internet, vroegere rijpheid. Demonisering van pedofilie legt de vinger op een pijnlijke plek: westerse samenlevingen weten niet hoe met seksualiteit van kinderen om te gaan en blijven hameren op hun onschuld. Met blinde ijver wordt elk risico vermeden met als gevolg verboden die gevaar niet bedwingen en erotisch plezier niet bevorderen. Bescherming tegen seks wint het van seksuele zelfbepaling. Pedofielen worden gedemoniseerd zoals in het verleden heksen, zelfbevredigers en homoseksuelen. Na zoveel jaren emancipatie zijn de kwalijke gevolgen daarvan nog steeds te zien. Waar we nu – rationeler geworden – waanzin en onrecht zien, groeit de morele paniek over pedofilie en is een beroep op de rede onmogelijk.

De moderne bezwaren tegen pedofilie

De strijd tegen seksuele contacten met en van minderjarigen is gebaseerd op een aantal premissen:

Seksuele contacten zijn slecht voor jongeren onder de 16 jaar. Uit de studies gedaan in de nadagen van de seksuele revolutie bleek dat allerm minst het geval en Abspoel betwijfelde het. Dit gold voor relaties waar dwang en drang werd uitgeoefend, zoals vaak binnen families, maar lang niet altijd voor contacten zonder dwang. De negatieve kijk droeg er juist toe bij dat pedofiele contacten vanwege de reacties schade creëerden – een vaak gesignaleerd probleem. Hier geldt het Thomas theorema: als we situaties als werkelijk zien, worden ze vanzelf werkelijk in hun gevolgen. Om die reden ontraadde vereniging *Martijn* haar leden om seksuele relaties aan te gaan met 16-minners.

Kinderen zijn onschuldig en missen de rijpheid om over seks te beslissen. Dat zal in bepaalde maar niet alle gevallen juist zijn. Veel jongeren weten heel goed wat ze willen en doen dat ook voor hun 16de. Hier ligt een taak voor opvoeders om hen te begeleiden en voor te bereiden. De overheid kan via het onderwijs seksuele kennis en erotisch zelfbewustzijn door seksuele burgerschapslessen bevorderen – goed voor jeugdigen en

voor hun toekomstige publieke relaties. Dit gebeurt te weinig en dat roept een andere schuldvraag op. In plaats van seksuele zelfbepaling is voor jongeren de nadruk komen te liggen op bescherming tegen seksuele wensen van henzelf of derden.

Er is geen gelijk(waardig)heid. Wat Schnabel met zo veel woorden zei over seksuele vrijheid – alleen geldig in gelijkwaardige, symmetrische, democratische, gelijke relaties – is misschien toereikend voor de politiek maar niet voor seksualiteit. De meeste relaties zijn ongelijk en niet democratisch of symmetrisch – in termen van gender (heteroseksualiteit), leeftijd, ras, klasse, opleiding of schoonheid. Ongelijkheid bij seksuele contacten kan juist opwindend zijn zoals in BDSM en is meestal gebaseerd op gelijkwaardigheid.

Kinderen zijn bezit van hun ouders. Gelijkwaardigheid bestaat zeker niet tussen opvoeders en kinderen. Dat vindt vrijwel niemand problematisch terwijl daar door machtsverschil, privacy en afscherming gevaren loeren – geweld, misbruik, indoctrinatie, onvrijheid. Ouders hebben plichten jegens maar ook exclusieve rechten op hun kinderen – zeker op seksueel gebied. Dit creëert problemen omdat ouders vaak hun gender en seksuele normen aan hun kinderen opleggen en ze ver van vreemden houden die er anders over mochten denken. Dat geldt zeker voor jongeren die niet-normatief gedrag op deze terreinen vertonen. Relaties met derden zullen vaak gelijkwaardiger zijn dan die met ouders omdat kinderen daarin over meer machtsmiddelen beschikken. Ook is er weinig reden om aan te nemen dat ouders altijd goede bedoelingen hebben en pedofielen slechte. Het lijkt gewenst kinderrechten op te tuigen voorbij de voorstelling dat die vooral moeten inhouden dat jongeren beschermd worden tegen seks. Ouders spelen een centrale rol bij de instandhouding van heteronormativiteit en de morele paniek rond pedofilie hoort daarbij.

Er zijn verschillende verklaringen waarom pedofilie niet is gaan behoren tot de verworvenheden van de seksuele revolutie. In de eerste plaats ontstond er een seksueel gelijkheidsideaal waar niet alleen Schnabel maar ook Giddens (1992) een groot aanhanger van is. Waar vroeger ongelijkheid of verschil als opwindende grondslag van seksueel verlangen gold, is dat sinds de jaren zestig juist gelijkheid. Daarom liggen niet alleen pedofiele relaties, maar ook traditionele heteroseksualiteit, prostitutie, bestialiteit en sadomasochisme onder vuur.

Een tweede punt is de steeds meer afgeschermdde wereld van kinderen waarin ze behoed worden ook tegen seksuele 'gevaren'. Seksualiteit van jeugdigen is niet meegegaan in de strijd voor mensenrechten, hooguit in termen van bescherming en risicomijding. Jongeren krijgen geen erkenning als autonome wezens en wel het minst in hun seksualiteit. Tegelijk heeft de zorg van feministes om seksueel misbruik van meisjes door verwanten zich verplaatst van gezin en familie waar het veelvuldig voorkomt naar het zeldzamer 'stranger-danger', van een 'beschermdde' binnenwereld naar een 'boze' buitenwereld.

Dit is een derde punt: de positie van ouders en heteroseksualiteit is versterkt. Het gezin wordt anders dan in de jaren zeventig beschouwd als een veilige haven in een harteloze wereld. Vanuit die visie belichaamt de pedofiel het ultieme seksuele gevaar. Hij brengt heteronormen van paarvorming, monogamie, coïtus en voortplanting en leeftijdshiërarchieën in gevaar en markeert de disproportionele macht die aan ouders is toebedeeld. Hij is zondebok van een pervers systeem dat seksueel liberalisme preekt maar angst voor seks belichaamt.

Literatuur:

Bernard, F. (1974) *Pedofilie*. Bussum: Aquarius.

Brongersma, E. (1960, onder pseudoniem O. Brunoz), *Pedofilie*. Amsterdam: COC.

Crul, H. (2011) Doktertje spelen is heus niet schadelijk. In *NRC* 30/12/2011.

Deetman, W. e.a. (2011) *Seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk*.

Amsterdam: Balans.

Dohmen, J. (2010) *Vrome zondaars. Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk*. z.p.: NRCboeken.

Draijer, N. (1988) *Een lege plek in mijn geheugen*. Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken.

Füss, B. en Goslinga, G. (red, 1977) *..... en me vriendje houdt van mij. 23 verhalen uit het leven gegrepen*. Den Haag: NVSH.

Geraci, J. (1990) The Enclave Press. In: *Paidika. The Journal of Paedophilia* 2 (2): 50-54.

Giddens, A. (1992) *The Transformation of Intimacy. Sexuality, Love & Eroticism in Modern Societies*. London: Polity.

Goode, S.D. (2010) *Understanding and Addressing Adult Sexual Attraction to Children*. Abingdon: Routledge.

Graupner, H. (1999) Love versus Abuse. Crossgenerational Sexual Relations of Minors: A Gay Rights Issue? In: *Journal of Homosexuality* 37:4, pp. 23-56.

Gurp, L. van, en Timman, S. (1998). *Kinderporno en kinderprostitutie in Nederland*. Utrecht: ChildRight-Transact.

Hekma, G. (2000) Van pseudo's, vlinders, gelegenheidshoeren en professionals: het instabiele beroep van hoerenjongen. In: *Gay 2001*, Amsterdam: Vassaluci, pp. 334-349

- (2006) Het erotische gelijkheidsideaal. Seksueel verlangen en sociaal onderscheid. In: C. Brinkgreve & R. van Daalen (red) *Over gelijkheid en verschil*. Amsterdam: Het Spinhuis, pp. 73-82.

- en Meer, T. van der (red.) (2011) *'Bewaar me voor de waanzin van het recht'. Homoseksualiteit en strafrecht in Nederland*. Amsterdam: AMB.

Israëls, H. (2001) *Heilige verontwaardiging. Een onderzoek naar de feministische visie op incest*. Amsterdam: Contact

Kleijwegt, M. (2011) *Terug naar Oude Pekela*. Amsterdam: Balans.

Melai, A.L. (1980) *Eindrapport van de adviescommissie zedelijkheidswetgeving*. 's Gravenhage: Staatsdrukkerij.

Möller, M. (1983) *Pedofiele relaties*. Deventer: van Loghum Slaterus.

Moerings, M. en Swier, B. (1997) *Recht rond zedendelicten. Handboek voor de (juridische) hulpverlening*. Alphen aan de Rijn: Samson.

Nationaal Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid (1976), *Pedofilie en samenleving*, Utrecht: NCGV.

Nederlands Gesprek Centrum (1983), *Zedelijkheidswetgeving in de branding*, Baarn: Bosch & Keuning.

Ree, F. van (2001) *Pedofillie, een controversiële kwestie. Analyse van een maatschappelijk vraagstuk*. Lisse: Swets & Zeitlinger.

Rietman, W. (red) (1970) *De kinderverleider*. Apeldoorn, Semper Agendo.

Rossen, B. (1989) *Zedenangst: het verhaal van Oude Pekela*. Lisse: Swets en Zeitlinger.

Rouweler-Wuts, L. (1976) *Pedofielen, in contact of conflict met de samenleving?* Deventer: van Loghum Slaterus.

Sandfort, T. (1987) Pedophilia and the Gay Movement. *Journal of Homosexuality* 13(2/3): 89-110.

- , (1988), *Het belang van de ervaring*. Utrecht: Homostudies.

Schnabel, P. (1999), De fotograaf is niet onschuldig, *NRC* 19 juni.

Schuijjer, J. (1993) The Netherlands Changes Its Age of Consent Law. In: *Paidika. The Journal of Paedophilia* 3 (1): 13-17.

Sengers, W.J. (1968), *Gewoon hetzelfde? Een visie op de vragen rond de homofilie*. Bussum: Brand.

-, (1969) *Homoseksualiteit als klacht: een psychiatrische studie*, Bussum: Brand.

-, (1970) Pedofilie, in: D. Zeldenrust e.a., *Gewoon bijzonder*. Den Haag: Mouton/Humanitas, pp. 39-56.

Sorgdrager, W. (2003) *Zonde, zeden en strafrecht*. Breda: De Geus.

Spaink, K. (1998) m/v. doorhalen wat niet van toepassing is. Amsterdam: Nijgh & van Ditmar.

Swiebel, J. (2011) Cultuurpatronen. Een persoonlijke herinnering, in: Hekma en van der Meer, pp. 205-216.

Uittenbogaard, M. en Jonge, N. de (2009) *De rede in het nauw*. z.p.: PNVD.

Vliet, Ron van der (1990) De opkomst van het seksuele moratorium. In: *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift* 17:2, pp. 51-68.

Zeegers, M. (1967). *Ontucht in Nederland*. 's Gravenhage: NVSH.

Zwerus, G. e.a. (1977) *Congresbundel Pedofilie en samenleving*. Den Haag: NVSH-LWP.